

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

T/4861. számú

törvényjavaslat

**a mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti kockázatok
kezeléséről**

Előadó:

**Dr. Fazekas Sándor
vidékfejlesztési miniszter**

Budapest, 2011. november

2011. évi törvény

a mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti kockázatok kezeléséről

Az Országgyűlés a mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti események miatti kockázatok hatásának enyhítésében való kockázatközösség kialakítása, a mezőgazdasági termelők öngondoskodáson alapuló felelősségének megerősítése, az állami segítség hatékonyabbá tétele, és az érintettek arányos felelősségvállalásának, valamint a mező-, és erdőgazdaságot sújtó időjárási és más természeti eredetű elháríthatatlan külső ok (vis maior) miatti káresemények hatásai egységes kezelésének elősegítése érdekében a következő törvényt alkotja:

I. Fejezet

Általános rendelkezések

1. §

E törvény szabályozza a mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti események miatti kockázatok – a káreseményekben érintettek kölcsönös és arányos felelősségvállalásával történő – kezelésének egységes rendjét.

2. §

E törvény és az e törvény felhatalmazása alapján kiadott rendeletek alkalmazásában:

1. *aszály*: az a természeti esemény, amelynek során a kockázatviselés helyén az adott növény vegetációs időszakán belül harminc egymást követő napon belül a lehullott csapadék összes mennyisége a tíz millimétert nem éri el;
2. *aszálykár*: a kockázatviselés helyén termesztett növényekben az aszály miatt bekövetkezett olyan káresemény, amely a növénykultúra legalább 30%-os mértékű hozamcsökkenését okozza;
3. *árvíz*: a folyók vagy vízfolyások védművekkel határolt területéről nem emberi beavatkozás miatt kilépő víz;
4. *árvízkárr*: a kockázatviselés helyén termesztett növényekben az árvíz miatt bekövetkezett olyan káresemény, amely a növénykultúra legalább 30%-os mértékű hozamcsökkenését okozza;
5. *belvíz*: a medrükben maradt folyók, patakok, valamint a felszíni vizek elvezetésére szolgáló mesterséges, nyílt csatornák magas vízállásából eredő átszivárgások, buzgárok, talajvízszint-emelkedés, valamint a lefolyástalan vagy nem kellően kiépített vízvezető művekkel rendelkező területek csapadékvizeiből származó felszíni vízborítás;
6. *belvízkár*: a kockázatviselés helyén termesztett növényekben a belvíz miatt bekövetkezett olyan káresemény, amely a növénykultúra legalább 30%-os mértékű hozamcsökkenését okozza;
7. *biztosító*: az a szervezet, amely a hatályos magyar jogi szabályozás, illetve valamely hatályos tagállami szabályozás szerint biztosítási és azzal közvetlenül összefüggő tevékenységre jogosult;
8. *egységes kérelem*: a közös agrárpolitika keretébe tartozó közvetlen támogatási rendszer részét képező uniós jogi aktusban meghatározottak szerinti közvetlen támogatás kifizetése iránti kérelem;

9. *elemi káresemény*: a jégesőkár, aszálykár, belvízkár, viharkár, tavaszi fagykár, téli fagykár, felhőszakadókár;
10. *fagy*: a kockázatviselés helyén, a talajszinttől számított két méter magasságban mért mínusz 2°C, vagy annál alacsonyabb hőmérséklet;
11. *felhőszakadás*: azon időjárási jelenség, amelynek során a kockázatviselés helyén lehullott csapadék húsz perc alatt mért átlagos intenzitása elérte vagy meghaladta a 0,75 mm/perc értéket, vagy a lehullott csapadék mennyisége huszonnégy óra alatt elérte vagy meghaladta a negyvenöt mm-t;
12. *felhőszakadókár*: a kockázatviselés helyén termesztett növényekben a felhőszakadás miatt bekövetkezett olyan káresemény, amely a növénykultúra legalább 30%-os mértékű hozamcsökkenését okozza;
13. *használatban lévő termőföld*: a mezőgazdasági termelő által az egységes kérelemben bejelentett, hasznosítási kódok szerint szántóföldi kultúrák termelésére, valamint ültetvény művelésére szolgáló mezőgazdasági terület;
14. *hozamcsökkenés*: a referencia hozam és a tárgyévi hozam különbsége;
15. *hozamérték-csökkenés*: a referencia hozamérték és a tárgyévi hozamérték különbsége;
16. *jégeső*: szilárd halmazállapotú, jégzemcsékből és azok képződményeiből álló csapadék;
17. *jégesőkár*: a kockázatviselés helyén termesztett növényekben a jégeső miatt bekövetkezett olyan káresemény, amely a növénykultúra legalább 30%-os mértékű hozamcsökkenését okozza;
18. *kárenyhítő juttatás*: a 7. § szerinti mezőgazdasági kockázatkezelési pénzeszköz terhére a kockázatközösségben tag mezőgazdasági termelő számára történő kifizetés;
19. *kockázatviselés helye*: az egységes kérelemben foglaltakkal megegyezően megjelölt olyan terület, amelyre vonatkozóan a mezőgazdasági termelő kárenyhítési hozzájárulás fizetési kötelezettsége fennáll;
20. *mezőgazdasági biztosítás*: a lábon álló növényi kultúrára üzleti alapon kötött vagyonbiztosítás;
21. *mezőgazdasági káresemény*: az elemi káresemény, valamint az árvízkár;
22. *mezőgazdasági őstermelő*: a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 3. § 18–19. pontja szerinti magánszemély;
23. *mezőgazdasági termelő*: az egységes kérelmet benyújtó, a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatási szerv által nyilvántartott ügyfél;
24. *mezőgazdasági termény termeltetése*: a mezőgazdasági termény termelőjével kötött olyan megállapodás, amely keretében a mezőgazdasági termény termelője a mezőgazdasági termény megtermelését segítő szolgáltatást vesz igénybe, és az így megtermelt mezőgazdasági terményt a szolgáltatás nyújtója saját felhasználás vagy továbbértékesítés céljára átveszi;
25. *mikro-, kis- és középvállalkozás*: a Szerződés 87. és 88. cikke alkalmazásában a támogatások bizonyos fajtáinak a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról (általános csoportmentességi rendelet) szóló, 2008. augusztus 6-i 800/2008/EK bizottsági rendelet I. melléklete szerinti mikro-, kis- és középvállalkozás, ide értve a mezőgazdasági őstermelőt is;
26. *referencia hozam*: a referencia időszak hozamainak átlaga;
27. *referencia hozamérték*: a referencia időszak hozamaiból számított átlagtermés, az agrárpolitikáért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) által vezetett minisztérium internetes honlapján közzétett közleményben meghatározott áron számított hektáronkénti, értéke;
28. *referencia időszak*: tárgyévet megelőző hároméves időszak;

29. *szántóföldi zöltség*: a vám- és a statisztikai nomenklatúráról, valamint a Közös Vámtarifáról szóló 2658/87/EGK tanácsi rendelet I. melléklet második rész II. áruosztály 7. árucsoportjába tartozó termékek, továbbá a görög- és a sárgadinnye;

30. *tavaszi fagykár*: a téli nyugalmi periódus végét követően jelentkező fagy miatt, a kockázatviselés helyén termesztett növényekben bekövetkezett olyan káresemény, amelynek során a termőrügyek, virágok, vagy terméskezdemények elhalnak, és ennek következtében a növénykultúra legalább 30%-os mértékű hozamcsökkenést szenved;

31. *tárgyévi hozamérték*: a használatban lévő termőföldről a tárgyévben betakarított termékeknek a miniszter által vezetett minisztérium internetes honlapján közzétett közleményben meghatározott áron számított értéke;

32. *téli fagykár*: a kockázatviselés helyén, nyugalmi periódusban, az őszi kalászos gabona-, a repce- és az őszi takarmánykeverék kultúráinak a fagy miatt bekövetkezett kipusztulását, valamint az ültetvényekben a termőrészek vagy növényegyedek fagy miatt bekövetkezett elhalásából adódóan legalább 30%-os hozamcsökkenést eredményező káresemény;

33. *üzemi szint*: a tárgyévi egységes kérelemben feltüntetett összes mezőgazdasági hasznosítású terület;

34. *vihar*: a legalább húsz m/sec. szélesebség;

35. *viharkár*: a kockázatviselés helyén termesztett növényekben a vihar miatt bekövetkezett olyan káresemény, amely a növénykultúra legalább 30%-os mértékű hozamcsökkenését okozza.

3. §

(1) A mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti események által okozott károk miatti kockázatokat az e törvényben foglaltak szerint meg kell osztani:

a) a mezőgazdasági termelő,

b) a termés felvásárlására a betakarítást megelőzően szerződött felvásárló,

c) a mezőgazdasági termelővel kötött mezőgazdasági biztosítás esetén – annak keretei között – a biztosító,

d) a mezőgazdasági földterület bérbé, illetőleg haszonbérbeadója, valamint

e) az állam

között.

(2) A mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti okok miatti és az e törvény szerinti kockázatközösség keretein belül meg nem térült, valamint az (1) bekezdés b)–e) pontja szerint nem fedezett kockázatokat – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a mezőgazdasági termelő viseli.

4. §

Uniós jogi aktus alapján nyújtott támogatás igénybevételével összefüggésben az elháríthatatlan külső ok (*vis maior*) igazolására az uniós jogi aktusban, valamint az annak végrehajtására kiadott jogszabályban foglaltakat kell alkalmazni.

II. Fejezet

A mezőgazdasági időjárási kockázatokat kezelő rendszer

1. A mezőgazdasági időjárási kockázatokat kezelő rendszer és annak pénzügyi alapjai

5. §

Az állam az e törvényben foglaltaknak megfelelően mezőgazdasági időjárási kockázatokat kezelő rendszert működtet.

6. §

(1) A mikro-, kis- és középvállalkozásnak minősülő mezőgazdasági termelők, amennyiben

- a)* szántóföldi kultúrák termesztésére szolgáló területként – a *b)* pontban foglalt eset kivételével – összesen legalább 10 hektár,
- b)* szántóföldi zöldség termesztésére szolgáló területként összesen legalább 5 hektár,
- c)* ültetvényművelésre szolgáló ültetvényterületként összesen legalább 1 hektár,
- d)* együttesen legalább 10 hektár, *a)*–*c)* pontban foglaltak szerinti hasznosítású, vagy
- e)* együttesen legalább 5 hektár, *b)* és *c)* pontban foglaltak szerinti hasznosítású terület megjelölésével nyújtanak be egységes kérelmet, a mezőgazdasági káresemények miatti károk kezelése céljából e törvény alapján a tárgyévben kockázatközösséget alkotnak.

(2) Az (1) bekezdés hatálya alá nem tartozó mikro-, kis- és középvállalkozásnak minősülő mezőgazdasági termelő a tárgyévre vonatkozó egységes kérelemben tett nyilatkozatával három éves időtartamra önkéntesen kötelezettséget vállalhat az (1) bekezdésben foglaltak szerinti kockázatközösségben való részvételre. Ebben az esetben a mikro-, kis- és középvállalkozásnak minősülő mezőgazdasági termelő e törvény szerinti kockázatközösségi tagságát a tárgyévet megelőző év november 1. napjától fennállónak kell tekinteni.

(3) A (2) bekezdés szerint vállalt kötelezettség esetén, ha a kockázatközösségben tag mezőgazdasági termelő az egységes kérelem benyújtását követően meghal, vagy jogutód nélkül megszűnik, akkor a kockázatközösségi tagsága a tárgyév végével megszűnik.

(4) A kockázatközösségben tag mezőgazdasági termelő az e törvényben foglaltaknak megfelelően

- a)* a tárgyévben köteles kárenyhítési hozzájárulást fizetni és
- b)* kárenyhítő juttatás igénybevételére jogosultságot szerezhet.

7. §

(1) A mikro-, kis- és középvállalkozásnak minősülő mezőgazdasági termelők kockázatközössége keretén belül a kárenyhítő juttatás kifizetésére az alábbi pénzforrások használhatóak fel:

- a)* kockázatközösségben tag mezőgazdasági termelő által megfizetett összes kárenyhítési hozzájárulás tárgyév december 31-i pénzállománya,
- b)* az állam által a központi költségvetésből nyújtott támogatás,
- c)* az *a)*–*b)* pontban foglaltak szerinti összeg mindenkori maradványa,
- d)* a Kormány egyedi döntése alapján a központi költségvetésből nyújtott, a *b)* pont hatálya alá nem tartozó többlet-támogatás, [az *a)*–*d)* pontban foglaltak együtt: mezőgazdasági kockázatkezelési pénzeszköz].

(2) A mezőgazdasági kockázatkezelési pénzeszközből – törvény eltérő rendelkezése hiányában – kizárólag kárenyhítő juttatás céljára teljesíthető kifizetés.

(3) Az (1) bekezdés *a)* pontja szerinti pénzforrás a miniszter által vezetett minisztérium költségvetési fejezet fejezeti kezelésű előirányzatának bevételeit képezi.

(4) Az (1) bekezdés *b)* pontja szerinti támogatás összege 2013-tól kezdődően nem lehet kevesebb, mint a tárgyévvel megelőző évben az összes kockázatközösségben tag mezőgazdasági termelő összes egységes kérelmében a használatában levő termőföld terület és hasznosítási mód figyelembe vételével megállapított összes kárenyhítési hozzájárulás összege.

(5) A (4) bekezdés szerinti költségvetési támogatás összegét az agrárkár-enyhítési szerv által a tárgyév július 15-ig a miniszter részére átadott és a (4) bekezdésben foglaltakat tartalmazó adatok alapján kell megállapítani.

(6) Az (1) bekezdés *a)* és *b)* pontja szerinti tárgyévi pénzforrás legfeljebb 4%-a a miniszter által meghatározottak szerint az időjárási kockázatkezelési rendszer működtetésével és fejlesztésével kapcsolatos végrehajtási költségek fedezetére használható fel.

(7) Az (1) bekezdés *a)*, *b)* és *c)* pontja szerinti összegekből képződött tárgyévi maradvány nem vonható el, nem csoportosítható át, nem csökkenthető és nem zárolható, arra a mindenkori költségvetési törvény által előírt tartalék- és maradványképzési kötelezettség nem vonatkozik. Az összeg tárgyévben kárenyhítő juttatásra fel nem használt részét a következő évre kötelezően át kell vinni.

8. §

A mikro-, kis- és középvállalkozásnak minősülő mezőgazdasági termelőt sújtó időjárási kockázatokra kötött mezőgazdasági biztosítás díjának támogatására az alábbi pénzforrások használhatók fel:

a) az állam által évenként a központi költségvetésből nyújtott támogatás,

b) az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból az uniós jogi aktusban foglaltakkal összhangban nyújtott támogatás.

9. §

(1) Az állam rendkívüli időjárási körülmények esetén az e törvény szerint kockázatközösségben nem tag mezőgazdasági termelők részére a mezőgazdasági terményekben keletkezett károk enyhítése érdekében – uniós jogi aktusban foglaltakkal összhangban – a központi költségvetésből biztosított pénzforrásból az e törvény végrehajtásáról szóló rendeletben meghatározottak szerint támogatást nyújthat.

(2) Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában, az e törvény szerint kockázatközösségben nem tag mezőgazdasági termelő az (1) bekezdés szerinti támogatás alapjául szolgáló káresemény bekövetkezését követő évtől kezdődően három évre a kockázatközösség tagjává válik, amennyiben a káreseményt követő évben egységes kérelmet nyújt be.

10. §

(1) A kárenyhítési hozzájárulás mértéke évenként a mikro-, kis- és középvállalkozásnak minősülő mezőgazdasági termelő használatában levő, és

a) ültetvénytüvelésre szolgáló termőföld után hektáronként 3.000 forint,

b) szántóföldi zöldség termesztésére szolgáló termőföld után hektáronként 3.000 forint,

c) a b) pont hatálya alá nem tartozó egyéb szántóföldi kultúrák termesztésére szolgáló termőföld után hektáronként 1000 forint.

(2) A kárenyhítési hozzájárulást a kockázatközösségben tag mezőgazdasági termelő az egységes kérelmében bejelentett összes terület alapján, az (1) bekezdés szerint köteles megfizetni.

(3) A kárenyhítési hozzájárulást a tárgyév szeptember 15-ig kell megfizetni azzal, hogy határidőben történő befizetésnek kizárólag az agrárkár-enyhítési szerv e törvény végrehajtásáról szóló rendeletben meghatározott számláján tárgyév szeptember 15-ig jóváírt összeg tekinthető.

(4) A kárenyhítési hozzájárulás összegét kizárólag átutalási megbízással, a befizető azonosítására alkalmas módon, a regisztrációs szám, valamint az adószám vagy adóazonosító jel megadásával kell befizetni az agrárkár-enyhítési szerv e törvény végrehajtásáról szóló rendeletben meghatározott számlájára.

(5) A meg nem fizetett kárenyhítési hozzájárulás adók módjára behajtandó köztartozásnak minősül. A kárenyhítési hozzájárulás megfizetésének elmulasztása esetén a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény (a továbbiakban: eljárási tv.) 59–62. §-ában foglaltakat kell alkalmazni.

2. A kárenyhítő juttatás igénybevételének jogosultsági feltételei

11. §

(1) Az e törvény szerinti kockázatközösségben tag mezőgazdasági termelő az e törvényben foglalt feltételek teljesítése esetén – a (2)–(6) bekezdésben és a 12. § (5)–(6) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel – kárenyhítő juttatásra jogosult, amennyiben:

a) a termőföld a mezőgazdasági káresemény bekövetkezésekor és a kárenyhítő juttatás iránti kérelem benyújtásakor is a használatában volt,

b) a használatában levő termőföldön bekövetkezett mezőgazdasági káreseményt – az e törvény végrehajtásáról szóló rendeletben meghatározottak szerint – az agrárkár-megállapító szervhez a mezőgazdasági káresemény bekövetkezésétől számított tizenöt napon belül bejelentette,

c) a hozamérték-csökkenést – az e törvény végrehajtásáról szóló rendeletben meghatározottak szerint – az agrárkár-megállapító szerv által e törvényben foglaltak szerint kiadott hatósági bizonyítvánnyal igazolja,

d) a kárenyhítő juttatás megállapítása iránti kérelmét a tárgyév november 30-áig az agrárkár-megállapító szervhez benyújtotta, és

e) a kárenyhítési hozzájárulást a 10. § (2) és (3) bekezdésében foglaltak alapján határidőben és maradéktalanul megfizette.

(2) A mezőgazdasági termelő a neki tárgyévben járó kárenyhítő juttatásra abban az esetben jogosult, ha annak kifizetendő összege legalább tízezer forint.

(3) Belvízkár után kárenyhítő juttatás a törvény hatálybalépésétől kezdődően öt egymást követő éven belül legfeljebb három alkalommal vehető igénybe.

(4) A kárenyhítő juttatásra való jogosultság megállapításakor nem vehető figyelembe az a terület, amely után nem igényeltek egységes terület alapú támogatást.

(5) A kárenyhítő juttatásra való jogosultság megállapításakor a termőre fordult és a mezőgazdasági káresemény bekövetkezésekor még termő ültetvényterület vehető figyelembe.

(6) Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában az e törvény szerinti kockázatközösségben tag mezőgazdasági termelő a neki járó kárenyhítő juttatás felére jogosult, amennyiben az egységes kérelmében, valamint a kárenyhítő juttatás iránti kérelmének benyújtása során bejelentett adatok alapján számított üzemi szintű referencia hozamértékének legalább felére kiterjedően nem köt a mezőgazdasági káresemények közül az adott növényi kultúrára jellemző káreseményre kiterjedő hatályú mezőgazdasági biztosítást.

12. §

(1) Az e törvény szerinti kockázatközösségben tag mezőgazdasági termelő legfeljebb a hozamérték-csökkenésnek a Szerződés 87. és 88. cikkének a mezőgazdasági termékek előállításával foglalkozó kis- és középvállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokra történő alkalmazásáról és a 70/2001/EK rendelet módosításáról szóló, 2006. december 15-i 1857/2006/EK bizottsági rendelet 11. cikk (2) bekezdésében meghatározott 80%-os mértéke szerinti kárenyhítő juttatásra jogosult.

(2) A kárenyhítő juttatás (1) bekezdés szerinti összegének megállapítása során a termelő hozamérték-csökkenését a mezőgazdasági biztosítási szerződés alapján kifizetett kártérítés összegével és a mezőgazdasági káresemény bekövetkeztéből adódóan fel nem merült költségek értékével mérsékelni kell.

(3) Amennyiben a kockázatkezelési pénzeszköz tárgyévre vonatkozóan rendelkezésre álló összege a 11. § (2) és (6) bekezdésére is figyelemmel nem fedezi a tárgyévre vonatkozóan megállapított összes kárenyhítő juttatás összegét, úgy a kárenyhítő juttatás mértékét az adott évben valamennyi kárenyhítő juttatás igénybevételére jogosult termelőnél arányosan csökkenteni kell.

(4) A tárgyévi kárenyhítő juttatás összegének meghatározásánál a tárgyévet megelőző év november 1-től a tárgyév október 31-ig bekövetkezett, és e törvény alapján igazolt jégesőkárt, aszálykárt, belvízkárt, viharkárt, tavaszi fagykárt, felhőszakadáskárt, valamint téli fagykárt kell figyelembe venni.

(5) Az árvízkar utáni kárenyhítő juttatás kifizetése

a) a tárgyévhez kapcsolódóan esedékes, amennyiben az esemény bejelentését tárgyév január 1. és október 31. között,

b) a tárgyévet követő évhez kapcsolódóan esedékes, amennyiben az esemény bejelentését tárgyév november 1. és a tárgyévet követő év október 31. között

c) nem lehetséges, amennyiben az esemény bejelentését a tárgyévet követő év október 31-e után

hagyja jóvá a Bizottság.

(6) Aszálykar után abban az esetben fizethető ki kárenyhítő juttatás, ha az aszályhelyzetről a miniszter legkésőbb a tárgyév október 31-ig közleményt ad ki.

13. §

(1) Az agrárkár-megállapító szerv, valamint az agrárkár-enyhítési szerv eljárására – ideértve a kárenyhítési hozzájárulás meg nem fizetésével kapcsolatos eljárást is – az e törvényben foglalt eltérésekkel az eljárási tv. I., III., IV., VI. és VII. fejezetében, valamint a 77–78. §-ában foglalt, a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatási szervre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

(2) Az agrárkár-megállapító szerv, valamint az agrárkár-enyhítési szerv (1) bekezdésben foglaltak szerinti eljárásában hiánypótlásra, önkéntes hiánypótlásra, iratpótlásra, illetve az eljárás ügyfél kérelmére történő felfüggesztésére nincs lehetőség.

14. §

(1) Az agrárkár-megállapító szerv a mezőgazdasági termelő kérelmére hatósági bizonyítványt állít ki:

a) a mezőgazdasági káresemény megtörténtéről és annak határidőben történő bejelentéséről,

b) arról, hogy a hozamcsökkenést a mezőgazdasági káresemény okozta,

c) a kár helyéről, mértékéről, valamint

d) a hozamérték-csökkenés mértékéről.

(2) Az agrárkár-megállapító szerv az (1) bekezdés szerinti hatósági bizonyítványt a termelő kérésére a hozamérték-csökkenés mértékének feltüntetése nélkül is kiállítja.

(3) Az agrárkár-megállapító szerv az (1) bekezdés a)–d) pontja szerinti tényeket az általa lefolytatott helyszíni ellenőrzés és a biztosítótól a 17. § (2) bekezdése alapján kapott adatok figyelembe vételével állapítja meg.

(4) Az ország egész területét, vagy annak meghatározott részét érintő egyes mezőgazdasági káreseményeket kiváltó időjárási jelenségekről az országos meteorológiai szerv internetes honlapján tájékoztatót tesz közzé, mely adatokat – ellenkező bizonyításáig – a törvény hatálya alá tartozó eljárásokban kötelezően alkalmazni kell.

(5) Az (1) bekezdés c) pontja alkalmazásában a kár helyét a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer (a továbbiakban: MePAR) kötelező alkalmazásával kell meghatározni.

(6) Az agrárkár-megállapító szerv a hozamérték-csökkenés mértékét – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – az e törvény végrehajtásáról szóló rendeletben foglaltaknak megfelelően állapítja meg.

(7) Az agrárkár-megállapító szerv az (1) bekezdés szerint kiállított hatósági bizonyítványt a kárenyhítő juttatás iránti kérelemmel együtt a tárgyévet követő év január 15-éig beérkezőleg küldi meg a mezőgazdasági igazgatási szervhez, mely továbbítja azokat az agrárkár-enyhítési szervhez.

(8) Az agrárkár-enyhítési eljárás során kiállított valamennyi hatósági bizonyítvány tárgyi illetékmentes.

15. §

(1) Az agrárkár-enyhítési szerv a kockázatközösségben tag mezőgazdasági termelő kérelmére indult eljárásban a kárenyhítő juttatásra való jogosultságról, valamint a kárenyhítő juttatás összegéről

- a) a mezőgazdasági termelő által tett nyilatkozatok,
 - b) a kárenyhítési hozzájárulás teljesítése,
 - c) az agrárkár-megállapító szerv által kiállított hatósági bizonyítvány,
 - d) a biztosító által adott nyilatkozatok, valamint
 - e) a rendelkezésre álló pénzforrás
- alapján dönt.

(2) Amennyiben a kárenyhítő juttatás összege a 12. § (3) bekezdése szerinti arányos csökkentés alkalmazásával kerül megállapításra, úgy a kizárólag ezen indokkal csökkentett mértékben megállapított kárenyhítő juttatásról szóló döntés ellen fellebbezésnek helye nincs.

(3) A kárenyhítő juttatás összesített összegére az agrárkár-enyhítési szerv évenként egyszer, az e törvény végrehajtásáról szóló rendeletben meghatározott határidőn belül kifizetési tervben (a továbbiakban: kifizetési terv) tesz javaslatot a miniszternek.

- (4) A kifizetési tervet a miniszter hagyja jóvá azzal, hogy
- a) a jogorvoslati eljárások esetleges forrásigényét, továbbá
 - b) az áthúzódó kifizetéseket
- a következő évi forrásból kell biztosítani.

(5) Az agrárkár-enyhítési szerv az e törvény szerinti kockázatközösségben tag mezőgazdasági termelő részére járó kárenyhítő juttatásról – a (4) bekezdésben foglaltak szerint jóváhagyott kifizetési terv alapján – a tárgyévet követő év március 31-éig dönt és intézkedik a kárenyhítő juttatás kifizetéséről.

3. Időjárási kockázatokra kötött mezőgazdasági biztosítás díjának támogatása

16. §

(1) A mezőgazdasági termelő uniós jogi aktusban foglaltak szerint az időjárási kockázatokra kötött, és e törvényben, valamint az e törvény végrehajtásáról szóló rendeletben foglaltaknak megfelelő mezőgazdasági biztosítási szerződés díjához támogatást vehet igénybe.

(2) A miniszter a biztosító kérelmére – az uniós jogi aktusban foglalt előírások teljesítésének vizsgálatát követően – előzetesen jóváhagyja a biztosító által alkalmazott mezőgazdasági biztosításra vonatkozó, (1) bekezdés szerinti szerződés általános szerződési feltételeinek megfelelőségét. A jóváhagyás csak abban az esetben tagadható meg, ha a mezőgazdasági biztosítási szerződés ellentétes az e törvényben, valamint az e törvény végrehajtásáról szóló rendeletben meghatározottakkal.

(3) A (2) bekezdésben foglalt előzetes jóváhagyás hiánya esetén a mezőgazdasági biztosítási szerződésnek e törvényben, valamint az e törvény végrehajtásáról szóló rendeletben meghatározottakkal való összhangját az agrárkár-enyhítési szerv a mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatási kérelemmel egyidejűleg vizsgálja.

(4) A mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás kifizetése iránti kérelmet el kell utasítani, ha a mezőgazdasági biztosítási szerződés ellentétes az e törvényben, valamint az e törvény végrehajtásáról szóló rendeletben meghatározottakkal.

(5) A mezőgazdasági biztosítás díjtámogatása igénybevételének alapjául szolgáló szerződésben:

- a) a kockázatviselés helyét a MePAR kötelező alkalmazásával is meg kell meghatározni, és
- b) a mezőgazdasági termelő regisztrációs számát is fel kell tüntetni.

4. A mezőgazdasági időjárási kockázatok kezelése során keletkezett adatok szolgáltatása, kezelése, nyilvánossága

17. §

(1) A biztosító köteles a mezőgazdasági biztosítási szerződés alapján díjtámogatás iránti kérelmet benyújtó mezőgazdasági termelő által kötött mezőgazdasági biztosítási szerződés adatai közül

- a) a biztosított mezőgazdasági termelő azonosítására (név, székhely vagy lakcím, eljárási tv. szerinti regisztrációs szám),
 - b) a kockázatviselés helyére, valamint
 - c) a biztosítási díj mértékére
- vonatkozó adatokat a biztosítási szerződés megkötését, módosítását követő harminc napon belül átadni az agrárkár-enyhítési szerv részére.

(2) A biztosító köteles:

- a) a mezőgazdasági biztosítási szerződés alapján díjtámogatás iránti kérelmet benyújtó mezőgazdasági termelő által kötött mezőgazdasági biztosítási szerződés adatai alapján a mezőgazdasági termelő azonosítására szolgáló adatokról (név, székhely vagy lakcím, eljárási tv. szerinti regisztrációs szám),
- b) a kockázatviselés helye szerinti bontásban a biztosítónak bejelentett mezőgazdasági káreseményről, valamint

c) a mezőgazdasági termelő részére a mezőgazdasági biztosítási szerződés alapján kifizetendő kártérítés összegéről a kár lezárását követően harminc napon belül, de legkésőbb a tárgyév november 20-ig tájékoztatni az agrárkár-enyhítési szervet és a mezőgazdasági igazgatási szervet, amely ezen információkat továbbítja az agrárkár-megállapító szervhez.

(3) A biztosító köteles a mezőgazdasági biztosítás díjtámogatása iránti kérelmet benyújtó mezőgazdasági termelők által kötött mezőgazdasági biztosítási szerződések alapján kockázatviselés helyenkénti bontásban:

- a) a károsodott kultúra nevééről,
- b) a károsodott kultúra üzemi szintű területéről,
- c) a biztosítási érték hektáronkénti mértékéről,
- d) a kárt vagy károkat okozó kárnemekről,
- e) a kár forintosított értékéről, valamint
- f) a káresemény helyéről

évente egy alkalommal a miniszter által vezetett minisztérium irányítása alatt álló és gazdasági elemzésekkel foglalkozó intézményt tájékoztatni.

(4) A (3) bekezdés szerinti, a biztosító által átadott adatokat a miniszter által vezetett minisztérium irányítása alatt álló, gazdasági elemzésekkel foglalkozó intézmény csak statisztikai, gazdaságelemzési és rendszerfejlesztési célból kezelheti.

18. §

(1) Az agrárkár-enyhítési szerv a kárenyhítési hozzájárulás fizetési kötelezettség teljesítésével, a kárenyhítő juttatás megállapításával, valamint a mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás nyújtásával, ellenőrzésével összefüggő feladatai ellátásához mezőgazdasági kockázatkezelési adatbázist működtet.

(2) A mezőgazdasági kockázatkezelési adatbázis mezőgazdasági termelőnként tartalmazza:

- a) a mezőgazdasági termelő azonosítására szolgáló (név, székhely vagy lakcím, eljárási tv. szerinti regisztrációs szám),
- b) a kárenyhítési hozzájárulás megfizetésével kapcsolatos,
- c) a kárenyhítő juttatásra vonatkozó,
- d) a mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás megállapításáról rendelkező határozatban szereplő, valamint
- e) a (3) bekezdésben foglaltak szerinti adatokat.

(3) A mezőgazdasági termelőnek az egységes kérelem benyújtásával egyidejűleg kárenyhítő juttatásra, illetve mezőgazdasági biztosítási díjtámogatásra jogosító termények szerinti bontásban nyilatkoznia kell a tárgyévet megelőző évben használatában lévő összes termőterület nagyságáról, valamint e termőterületen megtermelt összes termény mennyiségéről.

(4) A mezőgazdasági kockázatkezelési adatbázisból egyedi azonosításra alkalmas adat az eljárási tv. 25. § (4) bekezdésében foglaltakon túl a külön törvényben meghatározott feltételek megléte esetén a titkosszolgálati eszközök alkalmazására, titkos

információgyűjtésre és titkos adatszerzésre felhatalmazott szerv megkeresése alapján adható ki, feltéve, ha a folyamatban levő eljárásban a döntés meghozatalához ez szükséges, és e körülményről a megkereső bíróság vagy más hatóság nyilatkozik.

(5) Az agrárkár-enyhítési szerv ellenőrzési feladatai ellátása érdekében a kárenyhítési hozzájárulás megfizetésével összefüggő adatokat a fizetési kötelezettség megszűnését követő nyolc évig, kárenyhítő juttatás, mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás igénybevétele esetén pedig a (2) bekezdés szerinti adatokat az igénybevételt követő nyolc évig, vagy az igény érvényesítésével kapcsolatos eljárások befejeződéséig kezelheti.

(6) Az agrárkár-enyhítési szerv a tárgyév július 1-ig az érintett biztosítót tájékoztatja az egységes kérelemben mezőgazdasági biztosítási díjtámogatás igénybevételi igényt bejelentő ügyfelek

a) nevéről, eljárási tv. szerinti regisztrációs számáról,

b) az egységes kérelemben rögzített terület nagyságáról, és azok MePaR azonosítóiról,

c) a bejelentett kultúrákról.

19.§

Közérdekből nyilvános adat a mezőgazdasági termelő:

a) családi és utóneve (elnevezése), lakcíme vagy székhelye;

b) a részére kifizetett kárenyhítő juttatás összege;

c) a részére kifizetett mezőgazdasági biztosítási díjtámogatás összege;

d) a jogosulatlanul igénybe vett kárenyhítő juttatás, valamint mezőgazdasági biztosítási díjtámogatás összege.

III. Fejezet

A mező-, és erdőgazdaságot sújtó időjárási és más természeti jellegű elháríthatatlan külső ok (vis maior) miatti káresemények kezelése

20. §

E fejezet rendelkezéseit – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a szerződő felek közötti megállapodáson alapuló teljesítéssel összefüggésben kell alkalmazni.

21. §

(1) Semmis az olyan szerződéses kikötés, amely szerint a maga termelte mezőgazdasági termény szolgáltatására e törvény szerinti elháríthatatlan külső ok (vis maior) miatt egészben vagy részben nem képes termelő a hiányzó mezőgazdasági terményt teljesítés céljára pótolni, mástól beszerezni, helyette más szolgáltatást vagy biztosítékot nyújtani köteles. E kikötés semmissége a szerződés egyéb rendelkezéseinek érvényességét akkor sem érinti, ha a felek e nélkül nem szerződtek volna.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltakat megfelelően alkalmazni kell a mezőgazdasági termény harmadik személy javára történő termeltetése esetén is.

22. §

Ha a haszonbérelő e törvény szerinti elháríthatatlan külső ok (vis maior) miatt legalább 30%-os mértékű hozamcsökkenést szenved, és ezt az agrárkár-megállapító szerv igazolja, akkor őt a termőföldről szóló törvényben foglaltak alapján haszonbér-mérséklés illeti meg.

23. §

(1) A mező-, és erdőgazdaságot sújtó időjárási és más természeti jellegű elháríthatatlan külső oknak (vis maior) minősül:

a) az elemi káresemény,

b) a természeti csapás,

c) a homokverés,

d) erdőgazdaság esetében:

da) a hó-, jég- és széltörés,

db) zúzmara,

dc) villámlás és más természeti esemény miatt keletkezett tűz, ide értve az öngyulladást is.

(2) A mező-, és erdőgazdaságot sújtó időjárási és más természeti jellegű elháríthatatlan külső ok (vis maior) miatti káreseményt, valamint annak mértékét, és az emiatt bekövetkezett hozamérték-csökkenést kérelemre az agrárkár-megállapító szerv igazolja.

(3) A szerződő felek eltérő megállapodása hiányában az elháríthatatlan külső ok (vis maior) miatt bekövetkezett kár mértékét e törvény hozamérték-csökkenésre vonatkozó szabályai szerint azzal az eltéréssel kell megállapítani, hogy a közösségi pénzforrásból, illetve a központi költségvetésből nyújtott, föld használatához kötött támogatást bevételként kell figyelembe venni.

(4) A szerződő felek eltérő megállapodása hiányában a hozamérték-csökkenés mértékét azon termékeknél, ahol a hozamérték-csökkenés mértékének számítását jogszabály nem állapítja meg, kalkulált áron kell számítani, amelynek alapja

a) a tárgyévi tényleges értékesítési átlagár,

b) az a) pontban foglaltak hiányában a tárgyévi szerződéses felvásárlási ár,

c) az a) és b) pontban foglaltak hiányában az összehasonlító ár,

amelyek összegéről – a Magyar Agrárkamara és a mezőgazdasági termelők érdekképviselőit ellátó szervek véleményének figyelembevételével – a területileg illetékes agrárkár-megállapító szerv ad tájékoztatást.

(5) A szerződő felek eltérő megállapodása hiányában erdő esetében a kárt szenvedett terület hozamcsökkenése megegyezik

a) árvíz-kár, belvíz-kár, tűz-kár esetében az erdőérték-beccsléssel meghatározott erdőállomány értékével,

b) hó-, jég- és széltörés esetén az erdőérték-beccsléssel meghatározott erdőállomány értéke növelve a kárfelszámolás költségeivel, csökkentve a károsodott, kényszerkitermelt faállomány értékesítéséből származó árbevétellel.

IV. Fejezet

Záró rendelkezések

24. §

(1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy az agrárkár-megállapító szervet, az agrárkár-enyhítési szervet, valamint a mezőgazdasági igazgatási szervet rendeletben jelölje ki.

(2) Felhatalmazást kap a miniszter, hogy:

- a) a hozamérték-csökkenés kiszámításának módját,
 - b) a mezőgazdasági káresemények körét, azok bejelentésének, igazolásának módját,
 - c) a kárenyhítő juttatás iránti kérelem benyújtásának részletes feltételeit,
 - d) a kárenyhítő juttatás megállapításának részletes feltételeit,
 - e) a központi költségvetésből kárenyhítés céljára nyújtott többletforrás igénybevételéhez szükséges feltételeket és a feltételek teljesítése igazolásának módját,
 - f) az egyes káreseményekre kötött mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás igénybevételének részletes feltételeit, és a káresemények körét,
 - g) az e törvény szerinti kockázatközösségekben nem tag mezőgazdasági termelő részére nyújtandó kárenyhítési támogatás igénybevételének részletes szabályait,
 - h) a mezőgazdasági termelőket ért természeti katasztrófa által okozott károk enyhítésére nyújtott támogatás igénybevételének részletes szabályait,
 - i) természeti esemény miatt egyes mezőgazdasági terményekben keletkezett károk enyhítése érdekében igénybe vehető támogatás igénybevételének részletes szabályait,
 - j) a kárenyhítő hozzájárulás megfizetésének részletes szabályait,
 - k) a kárenyhítő juttatások kifizetési terve elkészítésének határidejét,
- rendeletben állapítsa meg.

(3) Felhatalmazást kap a miniszter arra, hogy rendeletben kijelölje azt a gazdasági elemzésekkel foglalkozó intézményt, amely felé a biztosító e törvény szerint fennálló adatszolgáltatási kötelezettségét köteles teljesíteni.

25. §

Ez a törvény 2012. január 1-jén lép hatályba.

26. §

(1) A nemzeti agrárkár-enyhítési rendszerről és a kárenyhítési hozzájárulásról szóló 2008. évi CI. törvény (a továbbiakban: Krt.) alapján képzett előirányzat 2011. december 31-i pénzmaradványa a mezőgazdasági kockázatkezelési pénzeszköz bevételeit képezi.

(2) A Krt. alapján járó, de még ki nem fizetett kárenyhítő juttatást a mezőgazdasági kockázatkezelési pénzeszköz terhére kell teljesíteni.

(3) A Krt. alapján nyilatkozattal határozott időre létrejött tagsági jogviszony e törvény hatálybalépésével egyidejűleg megszűnik.

27. §

Ez a törvény a Szerződés 87. és 88. cikkének a mezőgazdasági termékek előállításával foglalkozó kis- és középvállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokra történő alkalmazásáról és a 70/2001/EK rendelet módosításáról szóló, 2006. december 15-i 1857/2006/EK bizottsági rendelet 11. cikkének végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapít meg, és a kárenyhítő juttatás feltételei megfelelnek e bizottsági rendelet 11. cikke szerinti kedvezőtlen éghajlati jelenségek folytán járó támogatás igénybevétele valamennyi feltételének, továbbá ez a törvény

a) a közös agrárpolitika keretébe tartozó, mezőgazdasági termelők részére meghatározott közvetlen támogatási rendszerek közös szabályainak megállapításáról és a mezőgazdasági termelők részére meghatározott egyes támogatási rendszerek létrehozásáról, az 1290/2005/EK, a 247/2006/EK és 378/2007/EK rendelet módosításáról, valamint a 1782/2003/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2009. január 19-i 73/2009/EK tanácsi rendelet 70. cikke,

b) a közös agrárpolitika keretébe tartozó, mezőgazdasági termelők részére meghatározott közvetlen támogatási rendszerek közös szabályainak megállapításáról és a mezőgazdasági termelők részére meghatározott egyes támogatási rendszerek létrehozásáról szóló 73/2009/EK tanácsi rendelet III. címében előírt egységes támogatási rendszer végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 2009. október 29-i 1120/2009/EK bizottsági rendelet,

c) 2006/C 319/01 az agrár- és erdészeti ágazatban nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatások, 2007-2013

végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapít meg.

28. §

A termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény 17. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„17. § (1) A haszonbérlet – a (3) bekezdésben foglaltakra is figyelemmel – arra az évre, amelyben a mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti kockázatok kezeléséről szóló törvényben foglaltak szerinti mezőgazdasági káresemény, vagy időjárási és más természeti jellegű elháríthatatlan külső ok (vis maior) miatt legalább 30%-os mértékű hozamcsökkenést szenved, és ezt az agrárkár-megállapító szerv igazolja, a hozamcsökkenéssel arányos haszonbérleti-díj mérséklés illeti meg.

(2) A haszonbérlet a haszonbérleti kedvezmény igénybevételét és mértékét a mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti kockázatok kezeléséről szóló 2011. évi törvény 14. § (2) bekezdése szerinti hatósági bizonyítvány kézhezvételét követően, nyolc napon belül, írásban köteles közölni a haszonbérbe adóval.

(3) Eltérő megállapodás hiányában az (1) bekezdésben foglaltak szerinti kedvezmény csak a legalább helyben szokásos mértékű haszonbérleti díjat fizető haszonbérlet illeti meg.

(4) Semmis az a megállapodás, amely az (1) bekezdés szerint járó kedvezmény igénybevétele miatt ki nem fizetett haszonbérleti díj pótlására vállal kötelezettséget.”

29. §

(1) A biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (a továbbiakban: Bit.) 157. § (1) bekezdése a következő *t)* ponttal egészül ki:

[A biztosítási titok megtartásának kötelezettsége nem áll fenn]

„*t)* a mezőgazdasági biztosítási szerződés díjához nyújtott támogatást igénybe vevő biztosítottak esetében az agrárkár-megállapító szervvel, a mezőgazdasági igazgatási szervvel, az agrárkár-enyhítési szervvel, valamint az agrárpolitikáért felelős miniszter által vezetett minisztérium irányítása alatt álló, gazdasági elemzésekkel foglalkozó intézménnyel”

[szemben, ha az a)-j), n) és s) pontban megjelölt szerv vagy személy írásbeli megkereséssel fordul hozzá, amely tartalmazza az ügyfél nevét vagy a biztosítási szerződés megjelölését, a kért adatok fajtáját, az adatkérés célját és jogalapját azzal, hogy a k), l), m), p) és q) pontban megjelölt szerv vagy személy kizárólag a kért adatok fajtáját, az adatkérés célját és jogalapját köteles megjelölni. A cél és a jogalap igazolásának minősül az adat megismerésére jogosító jogszabályi rendelkezés megjelölése is.]

(2) A Bit. 163. § (1) bekezdése a következő *i)* ponttal egészül ki:

[A 162. §-ban előírt titoktartási kötelezettség nem áll fenn a feladatkörében eljáró]

„*i)* , – a mezőgazdasági biztosítási szerződés díjához nyújtott támogatást igénybe vevő biztosítottak esetében – az agrárkár-megállapító szervvel, agrárkár-enyhítési szervvel, mezőgazdasági igazgatási szervvel valamint az agrárpolitikáért felelős miniszter által vezetett minisztérium irányítása alatt álló, gazdasági elemzésekkel foglalkozó intézménnyel”

[szemben.]

30. §

(1) Az eljárási tv. 26. §-a a következő (8) bekezdéssel egészül ki:

„(8) A mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatási szerv a kedvezőtlen éghajlati jelenségekre és más káreseményekre kötött mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatással összefüggő biztosítási díj, illetve kár megállapítása érdekében a mezőgazdasági termelést érintő időjárás és más természeti kockázatok kezeléséről szóló törvény szerint mezőgazdasági biztosítási szerződést kötő biztosító (a továbbiakban: biztosító) részére, a mezőgazdasági termelő hozzájárulása esetén, a biztosító kérelmére adatot szolgáltat a mezőgazdasági termelő által a tárgyévben benyújtott egységes kérelemben megjelölt területekről, valamint azok növénykultúrák szerinti hasznosításáról és MePAR szerinti azonosítóiról.”

(2) Az eljárási tv. 73/A. § helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„73/A. § (1) A közvetlen támogatási rendszer keretében közösségi jogi aktus felhatalmazása alapján egyes, jogszabályban meghatározott szerkezetátalakítási intézkedésekben való részvétel feltétele az ügyfél kötelezettség vállalása, hogy a jogszabályban meghatározottak szerinti mértékben élőmunka ráfordítást biztosítson, továbbá az előírt elismert tevékenységből származó árbevételi, képzési és beruházási kötelezettségét teljesítse.

(2) Az (1) bekezdésben vállalt kötelezettség megszegése esetén az ügyfelet – a (6)–(7) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel – a mulasztással arányos euróban megállapított nem teljesítési bírsággal kell sújtani. Az átváltásra a közösségi forrásból nyújtandó támogatásra vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

(3) A jogszabályban meghatározott élőmunka ráfordítás nem, vagy hiányos teljesítése esetén, a bírság mértékének megállapításánál jogszabályban meghatározottak szerint munkaóránként és támogatási évenként legfeljebb 4,5 eurónak megfelelő forintösszeg vehető figyelembe.

(4) A jogszabályban meghatározott elismert tevékenységből származó árbevétel nem vagy hiányos teljesítése esetén, a bírság mértékének megállapításánál jogszabályban meghatározottak szerint az árbevétel nem teljesített 300 forintos egységértékei esetében támogatási évenként legfeljebb 4 eurónak megfelelő forintösszeg vehető figyelembe.

(5) Az állattenyésztéshez kapcsolódó intézkedések esetében a jogszabályban meghatározott élőmunka ráfordítás, beruházási kötelezettség illetőleg képzési kötelezettség nem vagy hiányos teljesítése esetén jogszabályban meghatározottak szerint a támogatás alapjául szolgáló állategységenként évenként legfeljebb 100 eurónak megfelelő forintösszeg vehető figyelembe.

(6) A nem teljesítési bírság kiszabásánál a 71. § (5) bekezdésében foglaltakat kell megfelelően alkalmazni.

(7) A nem teljesítési bírság mértéke hivatalból vagy kérelemre a jogszabályban meghatározottak szerint mérsékelhető, illetőleg kiszabása mellőzhető, ha az ügyfél mulasztását elháríthatatlan külső ok idézte elő és e körülmény fennállását a jogszabályban meghatározottak szerint igazolta.

(8) A nem teljesítési bírság megállapítása nem érinti a késedelmi pótlékfizetési kötelezettséget.”

31.§

Hatályát veszti

a) a földadóról szóló 1991. évi LXXIX. törvény,

b) a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény 15-16. §-a,

c) az agrárpiaci rendtartásról szóló 2003. évi XVI. törvény 8/A. §-a és

d) a Krt.

INDOKOLÁS

Általános indokolás

Az elmúlt évben a rendkívüli időjárási körülmények okozta károk felszínre hozták a mezőgazdasági termények termeltetésével, valamint az elháríthatatlan külső ok (vis maior) miatti káresemények rendezésével kapcsolatos szabályozási ellentmondásokat is. A javaslat célul tűzi ki a mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti okok miatti kockázatok hatásának enyhítésében való kockázatközösség kialakítását, a mezőgazdasági termelők öngondoskodáson alapuló felelősségének megerősítését, új kockázatközösségi rend kialakítását, az állami segítség hatékonyabbá tételét, és az érintettek arányos felelősségvállalásának, valamint a mező-, és erdőgazdaságot sújtó időjárási és más természeti eredetű elháríthatatlan külső ok (vis maior) miatti káresemények egységes kezelésének elősegítését.

A mezőgazdasági termelők kockázatközössége a javaslat egyik értékrend választásból is adódó új eleme. Az elmúlt évek, évtizedek agrárpolitikájának egyik negatív hatása volt a mezőgazdasági termelők – ide értve azok szerveződéseit is – atomizálódása, ami az érintettek kiszolgáltatottságát is növelte. Ennek következtében alakulhatott ki az a működési mechanizmus, hogy amikor valamilyen piaci vagy természeti okokra visszavezethető feszültség keletkezett a mezőgazdaságban, akkor a különböző lobbicsoportok aktuális érdekérvényesítési lehetőségeiket kihasználva próbáltak különböző összegeket a nemzeti költségvetésből maguk számára kiharítani. Az Európai Unióhoz történő csatlakozás óta ennek keretei részben szabályozási, részben pedig pénzügyi (költségvetési) okok miatt egyre szűkültek. Minden mértéktartó gazdasági elemzés biztosan állítja, hogy a világban az élelmiszertermelés az egyik legfontosabb stratégiai kérdés. A mezőgazdasági termelőknek hosszú távon csak az terem lehetőséget, ha nem csak egyéni, hanem közös érdekeiket is felismerik. A javaslat épp azon a területen kíván megoldást találni az esetlegesen bekövetkező problémákra, ahol a legnagyobb a bizonytalanság: ez pedig az időjárás. Szintén a hosszú távú elemzések prognosztizálják, hogy az időjárási jelenségekben a szélsőséges hatások bekövetkezésének a valószínűsége egyre nagyobb. Ezen felbecsülhetetlen kockázatok ellen egyetlen termelő sem rendelkezhet teljes védelemmel. A termelői kockázatközösség, amelyhez párosulnak még további intézkedések is, az egyik lehetőség az egyre növekvő kockázatok kezelésére. Miután a szabályok normatívak, ezért a védelem szintje is mindenki számára azonos. Ezen túlmenően a nagyobb közösségtől (a társadalomtól) akkor várható el egy kisebb közösség (mezőgazdasági termelők) támogatása, ha ez utóbbiak a maguk eszközei és lehetőségei között is érdemben hozzájárulnak az esetlegesen felmerülő problémák kezeléséhez.

A javaslat a 2010-es mezőgazdasági gazdálkodási év tapasztalatait is felhasználva egységes kárfelelősségi rendszer kialakítására tesz javaslatot. Bebizonyosodott ugyanis, hogy a különböző időpontokban és különböző gazdaságpolitikai megfontolások mellett kialakított szabályozások együttesen már nem képeznek átlátható és működőképes rendszert. A termőföldre, a földadóra, az agrárpiaci rendtartásra, a kárenyhítésre, valamint az egyes európai uniós, valamint nemzeti támogatásokra vonatkozó szabályozások mindegyike foglalkozik az ún. vis maior problémakörrel, azonban számos rendelkezésük a gyakorlatban

végrehajthatatlan (pl. a haszonbér fizetési kedvezmény földadó kedvezményhez van kötve akkor, amikor jelenleg nem működik hazánkban földadó rendszer).

Mindezekre figyelemmel a javaslat három nagy témakört fog át:

- az időjárási és más természeti kockázatokért való általános felelősség kérdése,
- a mezőgazdasági időjárási kockázatokat kezelő rendszer működése, valamint
- a mező-, és erdőgazdaságot sújtó időjárási és más természeti jellegű elháríthatatlan külső ok (vis maior) miatti káresemények kezelése.

Az új kockázatkezelési rendszer két pilléren nyugszik. Az első pillért a nemzeti agrárkárenyhítési rendszerről szóló 2008. évi CI. törvény (a továbbiakban 2008. évi CI. törvény) alapján működő kárenyhítési rendszer megújított és kibővített változata jelenti. A második pillér egy ezzel összhangban működő, díjtámogatással segített piaci biztosítási konstrukció.

Az új kockázatkezelési rendszernek az alábbi követelményeket kell kielégítenie:

- Az új rendszerhez tartozó termelők száma nem lehet kevesebb, mint az előző rendszerhez csatlakozottak száma, a lefedettségnek nagyobbnak kell lennie.
- Legalább olyan szintű, de lehetőleg még nagyobb kárarányos védelemben részesüljön minden termelő, mint az előző rendszerben részesült.
- A kockázatkezelés terjedjen ki további kockázatokra, így az árvíz- és viharkárookra is. Az árvízkárok kezelésére csak a jelen intézkedés sikeres notifikációja esetén kerülhet sor, ennek megfelelően e kockázat kezelésének felvétele egyedi bizottsági jóváhagyást igényel.
- Az új kockázatkezelési rendszernek, ezen belül az új kárenyhítési rendszernek transzparensnek, stabilnak, tervezhetőnek, kiszámíthatónak és hatékonynak kell lennie. A rendszer minden szintjén biztosítani kell a nyomon-követhetőséget.
- Az állami szerepvállalásnak továbbra is garantálnia kell a termelői befizetésekkel azonos költségvetési hozzájárulást, emellett biztosítania kell a költségvetés erős leterheltsége miatt az európai uniós pénzforrások fokozott bevonását.

A két pilléren nyugvó kockázatkezelési rendszer a fenti követelményeket kielégíti.

Az eddigi kárenyhítési rendszer működésének értékelése során megállapítást nyert, hogy a rendszer főbb szabályai megfelelőek. A kár nagyságának, és a hozamérték-csökkenés mértékének megállapítása, majd ennek alapján a kárenyhítési igény kiszámítása az európai uniós gyakorlatnak megfelelően történik. Ezt az eljárást a továbbiakban is alkalmazni kell azon kiegészítéssel, hogy csak és kizárólag a legalább 30%-os károsodással érintett kultúra hozamérték csökkenése után fizethető kárenyhítés, ha az üzemi szintű hozamérték csökkenés is legalább 30 %-os, a mezőgazdasági biztosítás hiánya 50%-os kárenyhítés csökkentést eredményez és a földbérleti díjmérséklést is, mint fel nem merült költséget kell figyelembe venni.

Megállapítást nyert az is, hogy egy méltányos kárenyhítéshez az évenként keletkező károk nagyságára tekintettel legalább 8 Mrd Ft kárenyhítési forrás szükséges.

Ezen – szűken kalkulált – összeg megléte önmagában azonban nem teremti meg a hatékony kárenyhítés lehetőségét. A mezőgazdaságot ért károk érdemi kezelése csak úgy lehetséges, ha a biztonságuk érdekében nagyobb áldozatvállalásra is hajlandó gazdálkodók számára egyedi, üzemük sajátosságait figyelembe vevő, a többletköltségekkel arányosan nagyobb kompenzációs lehetőséget nyújtó biztosítási mechanizmusokat is integrálunk az új rendszerbe.

A fenti követelmények csak akkor teljesíthetőek, ha a kárenyhítési rendszerhez csatlakozni kötelezettek körét kiterjesztjük azokra is, akik eddig a jogszabályi korlátok miatt korábban nem tudtak, illetve a jogszabályi lehetőségek ellenére nem akartak a rendszerhez csatlakozni, és ezáltal kárenyhítési hozzájárulást fizetni.

Az új kárenyhítési rendszerben való részvétel mindazon KKV szektorhoz tartozó termelők számára kötelező, akik a tárgyévben egységes kérelmet nyújtanak be, és az igényelt támogatás alapjául szolgáló termőföldjük nagysága meghaladja a 10 hektárt (kötelező mérethatár) a szántóföldi művelési ágban. A kötelező részvétel szántóföldi zöldségfélék termesztőire 5 ha felett, míg az ültetvények művelőire 1 ha felett vonatkozik.

A rét-, legelő-, gyepterületek, valamint a termőre még nem fordult ültetvények nem tartoznak a kárenyhítési intézkedés hatálya alá, így azokat a kárenyhítési rendszerbe bevonni, területük alapján kárenyhítő hozzájárulást fizetni, és károsodásuk esetén kárenyhítő juttatást igényelni nem lehet.

A fenti mérethatárokat el nem érő termőterületen gazdálkodók számára természetesen nyitva áll az önkéntes csatlakozás lehetősége, ami a kárenyhítési hozzájárulás megfizetésének kötelezettségét vonja maga után. Ezen szándékáról a termelőnek az egységes kérelem benyújtása során, külön jogszabályban meghatározott formában nyilatkoznia kell.

Az új kockázatkezelési rendszer kedvezményezettjei azok a növénytermesztési tevékenységet folytató termelők, akik a fentiekben meghatározott mérethatárokon felüli nagyságú földterületet művelnek, továbbá az ezen mérethatárok alatti területeken gazdálkodó termelők, akik saját elhatározásukból csatlakoznak a kockázatkezelési rendszerhez és kárenyhítési hozzájárulás fizetésére a jogszabályban meghatározott határidőn belül vállalnak kötelezettséget.

A kárenyhítési hozzájárulás-fizetési kötelezettség összegét az Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) állapítja meg és arról értesíti a termelőt. A kárenyhítési hozzájárulás-fizetési kötelezettség teljesítése a továbbiakban nincs összefüggésben azzal, hogy az egységes kérelem alapján a termelő a területalapú- és egyéb támogatást megkapta-e, vagy sem, ennek megfelelően a kárenyhítési hozzájárulás összegét az MVH nem fogja levonni a területalapú-, vagy egyéb támogatás összegéből, azt a termelőnek külön be kell fizetnie. Amennyiben a termelő nem fizeti be a hozzájárulást a kockázatkezelési törvényben rögzített határidőre, úgy az MVH a be nem fizetett összeget bármilyen támogatási összegből visszatarthatja, vagy a követelést a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnak behajtásra átadhatja.

A mérethatár alatti termelőknek az előzőekben ismertetett döntési szabadsága a kockázatkezelési rendszerhez történő csatlakozást illetően természetesen nem korlátlan. A

termelő nyilatkozatával legalább három évre csatlakozik a kárenyhítési rendszerhez, tehát a csatlakozási szándékát nem kell minden évben megerősítenie.

A befizetések mértéke a jogszabályi előírás szerint szántóföldi növénytermesztés esetén 1000 Ft/ha, szántóföldi zöldségek, valamint szőlő- és gyümölcsös ültetvények esetében pedig 3000 Ft/ha. A rét, legelő, gyeper, kaszáló és a termőre nem fordult ültetvény területe után nem kell kárenyhítési hozzájárulást fizetni.

A kárenyhítési hozzájárulás adott évben befizetendő összegét az MVH, mint agrárkárenyhítési szerv, a benyújtott egységes kérelemben feltüntetett adatok alapján, termelőnként határozza meg, és arról értesíti az érintetteket.

A termelői befizetésekből tárgyévben összegyűlt összeget az állam a tárgyévet követően a központi költségvetésből az MVH által megállapított befizetési kötelezettségekkel megegyező összeggel kiegészíti és az így létrejött forrás (kárenyhítési alap) szolgál a tárgyévet követő év kárenyhítő juttatásainak fedezetéül. A kárenyhítési alap esetlegesen megmaradt összege (maradvány) a következő év kárenyhítési forrását gyarapítja, azt elvonni, a kárenyhítő juttatáson kívüli más célra elkölteni nem lehet.

Ugyanarra az mezőgazdasági kárra a gazdálkodó biztosítói kártérítésben és kárenyhítő juttatásban is részesülhet, azzal a feltétellel, hogy a kétfajta juttatás összege a hozamértékcsökkenés 80%-át nem haladhatja meg. Amennyiben a biztosító által kifizetett kártérítés értéke a hozamértékcsökkenés 80%-át meghaladja, úgy kárenyhítő juttatás nem fizethető, ez esetben az előzetesen kifizetett kárenyhítő juttatást vissza kell fizetni. (Ezen rendelkezés európai uniós alapelv, amely szerint a kárnak bizonyos hányadát – ez esetben 20%-át – minden körülmények között a gazdálkodónak kell viselnie.) Mivel a biztosító társaságok a díjtámogatással segített csomagbiztosítás adatairól gazdálkodónként információt szolgáltatnak a kárenyhítési szerv részére, a gazdálkodónak nem kell külön tájékoztatást adnia a megkötött biztosításról, illetve a kifizetett kártérítések összegéről a kárenyhítési szerv részére. A biztosítók és a kárenyhítésben részt vevő állami szervek közötti adatcsere megteremtése jelentős előrelépés, hiszen ez segíti a károk pontosabb felmérését, csökkenti a visszaélések lehetőségét és költséghatékonyabb végrehajtást eredményez.

Kárenyhítő juttatásra az a károsult gazdálkodó jogosult, aki a kárenyhítési hozzájárulását maradéktalanul befizette, az előzőekben ismertetett bejelentési kötelezettségeinek eleget tett és gazdálkodása hozamértékcsökkenésének mértéke az általa használt összes termőfölddel összefüggő gazdálkodása egészére vonatkoztatva 30%-nál nagyobb. Ezzel összefüggésben megjegyzendő, hogy a gyeper- és legelőterülettel és a termőre nem fordult ültetvénnyel összefüggő gazdálkodás adatait figyelmen kívül kell hagyni.

A hozamértékcsökkenés mértékét a tárgyévi hozamérték és a tárgyévet megelőző három év termésátlagának és a termelt növények (termények) piaci átlagárának szorzataként megállapított ún. referencia-hozamérték hányadosa adja. Kiszámításához a termelő saját, dokumentált termésadatai, a Vidékfejlesztési Miniszter által kihirdetett referenciaárak, és a végrehajtási rendelet előírásai szolgálnak segítségül.

Az agrárkárenyhítési szerv a rendelkezésre álló kárenyhítési forrás megállapítását és a károk összesítését követően kifizetési tervet készít. A kifizetési terv jóváhagyását és a

kifizetendő kárenyhítő juttatások kifizetéséhez szükséges forrás összegének rendelkezésre bocsátását követően az agrárkár-enyhítési szerv dönt a kárenyhítési kérelmekről, és március 31-éig kifizeti a jogos kárenyhítő juttatásokat.

Az új kockázatkezelési rendszer II. pillérét egy üzleti alapon működő mezőgazdasági biztosítási konstrukció képezi. Azon termelők számára, akik a központi kárenyhítési alap nyújtotta védelemnél nagyobb mértékben kívánják kezelni az időjárási jelenségekből adódó termelési kockázataikat, a Vidékfejlesztési Minisztérium és az agrárszférában működő üzleti biztosítók speciális biztosítási termékeket dolgoztak ki. Ezen biztosítási termékek olyan kárnemeket is beemelnek az agrárbiztosítók portfóliójába, melyekre ezidáig Magyarországon nem lehetett biztosítást kötni. Ezek a kárnemek az aszály, a tavaszi fagy, a felhőszakadás és az árvíz. A termelők az ily módon kialakított biztosításokat az üzleti biztosítókkal köthetik meg, melyek díjához legfeljebb 65%-os, európai uniós és hazai költségvetési forrásokat is tartalmazó támogatást vehetnek igénybe. A rendszer lehetőséget biztosít az összes kárnemet lefedő, ún. csomagbiztosítások, és a csupán egy, vagy néhány kárnemet kezelő biztosítások díjának részleges átvállalására, ez utóbbi esetben azonban a kockázati lefedettség arányosan kisebb a támogatás intenzitása is.

A díjtámogatás iránti igényüket a termelőknek az egységes kérelmük beadása során kell majd jelezni. A termelők ezt követően benyújtják az MVH-nak a biztosítási kötvényeiket, valamint a biztosítási díj megfizetését igazoló dokumentumot. Az MVH ezen információk alapján határozza meg a támogatható szerződések körét, és az egyes szerződésekhez folyósítható díjtámogatás összegét, melyet a termelő a közvetlen támogatások kifizetésével párhuzamosan kap majd meg.

Részletes indokolás

Az 1. §-hoz

A javaslat 1. §-a a törvény célját fogalmazza meg. A javaslat a korábbi szétszórt, és így sem fogalomrendszerében, sem pedig eljárási rendjében egymással összhangban nem levő vis maior szabályozások egységes rendjét kívánja kialakítani. A mezőgazdaságon belül a természeti események, mint a termelési folyamat gazdálkodóktól független tényezői, más ágazatokhoz képest nagyobb hatást képesek gyakorolni a gazdálkodási folyamatokra. Erre is figyelemmel alakítja ki a javaslat az érintett mezőgazdasági termelők kockázatközösségét, valamint határozza meg az egyes résztvevőket terhelő felelősség mértékét.

A 2. §-hoz

A javaslat 2. §-a fogalom meghatározásokat tartalmaz. Ennek kialakítása során az elsődleges cél egy átfogó, egységes fogalomrendszer kialakítása volt, mely lehetőséget teremt arra, hogy az egyes eljárások alapjául szolgáló időjárási események, és az ezek által kiváltott káresemények megállapítása és dokumentációja egységes eljárásrend szerint történjen. A fogalomrendszer alapját a közösségi jogszabályok teremtik meg, megalapozva ezzel a nemzeti agrárkár-enyhítési rendszerben használható fogalmakat is. Ennek eredményeként a kárenyhítési hozzájárulás igénylése, a „vis maior” események dokumentációja, a haszonbér-mérséklés iránti igények megalapozása és a támogatott biztosítási konstrukciók eljárásrendje azonos fogalmi rendszerben történik, lehetővé téve ezáltal a mezőgazdaságot sújtó természeti események összefüggő rendszerben történő kezelését.

A 3. §-hoz

A javaslat 3. §-a az arányosság követelményét is szem előtt tartva részletezi a mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti kockázatokért való felelősségvállalásban érintettek körét.

A természeti események következtében beállott károk miatt a mezőgazdasági termelő felelőssége elsődleges, azonban nem abszolút. Fő szabályként a termelés végső kockázatát a termelő viseli, azonban ez nem jelenti azt, hogy a vele kapcsolatban állók, épp a tevékenység sajátos jellege miatt teljes egészében mentesülnének azon kockázatokért való felelősség alól, amelyek a termelőnek nem felróhatók. A felvásárló nem élhet vissza a mezőgazdasági termelőt jelentősen meghaladó gazdasági érdekérvényesítő képességével, és így a meg nem termett termés pótlását sem követelheti. A biztosító társaságok kockázatviselését a biztosítási szerződés megkötése alapozza meg, amelynek díjához részben a központi költségvetésből, részben közösségi pénzforrásból támogatás vehető igénybe. A biztosító kárfelelőssége értelemszerűen csak a biztosítási szerződés keretei között áll fenn. A haszonbérbeadó a bérleti díjon keresztül megfelelő tőkejövedelemhez jut, azonban az általa haszonbérbeadott földön csak olyan tevékenység folytatható, amely adott esetben az elvárható mértéket meghaladó kockázattal jár. Ezen alapul a haszonbérbeadó külön törvény szerinti, a haszonbérleti díjhoz igazodó felelőssége. Az állam felelősségét az

a közérdek alapozza meg, hogy a mezőgazdasági termelés fenntartása, a folyamatosság biztosítása gazdasági, szociális és környezeti érdek.

A (2) bekezdésben foglalt rendelkezés egyértelművé teszi, hogy a közösség, vagy más személy által kötelezően át nem vállalt kárfelelősség végső soron a termelőt terheli.

A 4. §-hoz

A javaslat 4. §-a az egységes szabályozás követelményére is figyelemmel utaló szabályt tartalmaz arra az esetre, amikor uniós jogi aktus alapján folyósított támogatásokkal összefüggésben kerül sor az elháríthatatlan külső ok (vis maior) igazolására. Ezekben az esetekben a közösségi jog elsődlegessége érvényesül. Az uniós jogi aktuson alapuló támogatások esetében az elháríthatatlan külső ok (vis maior) események a javaslatban szereplőnél szélesebb körű igazolására van mód, így a kárenyhítési rendszerben alkalmazott mechanizmus teljes körűen nem tudja kiváltani az egyéb vis maior események igazolását.

Az 5. §-hoz

A javaslat 5. §-a a mezőgazdasági időjárás kockázatokat kezelő rendszer működtetésében való állami szerepvállalás kereteit rögzíti. Az I. pillér a hagyományos kárenyhítési mechanizmus továbbfejlesztett változata, a II. pillér a mezőgazdasági biztosításhoz nyújtott díj-támogatás rendszere. E két pillér különleges természeti körülmények esetén kiegészülhet egy többlet állami felelősségvállalással.

A 6. §-hoz

A javaslat 6. §-a a mezőgazdasági termelők mezőgazdasági káresemények miatti károkkal kapcsolatos kockázatközösség kereteit állapítja meg. A kockázatközösséget a törvény hozza létre, a tagság az egységes kérelem benyújtásával keletkezik. A javaslat területi korlátot állít fel, amikor a szántóföldi kultúrák termesztésére szolgáló területek esetében legalább 10 hektárban, ezen belül szántóföldi zöldségfélék termesztésére szolgáló területek esetében 5 hektárban, míg ültetvények esetében legalább 1 hektárban limitálja a kötelező tagságot. Ez a rendelkezés azonban a kisebb területen gazdálkodók esetében nem jelent abszolút kizárási okot. E termelői kör saját elhatározása alapján legalább 3 évre kötelezettséget vállalhat a kárenyhítési rendszerhez való csatlakozásra. Ebben az esetben e termelői kört is terheli a kárenyhítési hozzájárulás fizetési kötelezettség, viszont megteremtődik a jogi lehetőség a kárenyhítő juttatás esetleges igénybevételeire is. A három éves kötelezettségvállalást az indokolja, hogy a rendszer mind pénzügyi, mind végrehajthatósági szempontból megköveteli a stabilitást, kiszámíthatóságot. Kerülni kell olyan helyzetek kialakulását is, hogy legyen egy olyan termelői kör, amely attól függően csatlakozik a kárenyhítési rendszerhez, hogy az adott évben sújtotta-e valamilyen természeti esemény, vagy sem. A kockázatközösség filozófiáját indokolt minél szélesebb körben elfogadtatni. Ha a termelő bajba kerül, a közösségtől természetesen meg fogja kapni a szükséges segítséget, azonban az egyénnek is tudomásul kell vennie, hogy anyagilag is felelősséget visel bizonyos kockázatokért.

A 7. §-hoz

A javaslat 7. §-a a kárenyhítési hozzájárulás kifizetésének pénzügyi alapjait rendezi. Az állami felelősségvállalásra fő szabályként a nemzeti kárenyhítési rendszer keretében kerül sor. Ez egyben azt is jelenti, hogy ezzel a kedvezményrel csak azok a mezőgazdasági termelők élhetnek, akik (amelyek) részesei a kárenyhítési rendszernek. Azon termelők számára, akik nem részesei befizetőként a kárenyhítési rendszernek, a javaslat egyedi kormánydöntéstől teszi függővé az állami felelősségvállalás kiterjesztését. A javaslat első sorban az egységes szabályozási struktúrára figyelemmel foglalkozik a kárenyhítési rendszerben egyébként részt nem vevők részére nyújtható támogatással. Fontos kiemelni, hogy ez csak opcionális lehetőség, a javaslat első sorban a kárenyhítési rendszerben ténylegesen részt vevők, és e rendszer működésében anyagi felelősséget is vállalók kárenyhítésére kívánja a hangsúlyt helyezni. Garanciális elem viszont az, hogy azok a pénzügyi források, amelyek részben a kötelező termelői befizetésekből, részben pedig a kötelező állami támogatásból a kárenyhítési célokra rendelkezésre állnak, azok nem használhatóak fel azon termelők megsegítésére, akik nem vállaltak előzőleg befizetési kötelezettséget a kárenyhítési alapba. Ebben az esetben az állami támogatás csak költségvetési többletforrásokból valósulhat meg. Az állami felelősség a természeti katasztrófa okozta károk esetén is fennállhat, azonban ennek feltételei esetleg kerülnek megállapításra.

A rendelkezések egyértelműen külön választják a kockázatkezelés általános rendjét az eseti kárenyhítési döntésektől. Az eseti döntéseken alapuló kárenyhítés pénzügyi forrásairól külön döntést kell hozni. Ettől független az a körülmény, hogy az eljárási szabályok bizonyos mértékig azonosak is lehetnek.

A javaslat ugyan mezőgazdasági kockázatkezelési pénzeszközként definiálja a kárenyhítés céljára különböző jogcímenek rendelkezésre álló összegek halmazát, ez a pénzügyi alap jogi értelemben azonban nem minősül elkülönített állami pénzalapnak, csupán annak jelzésére szolgál, hogy az időjárási folyamatok függvényében, fokozatosan meg kell teremteni egy olyan többletforrást, amely egy pénzügyileg kifeszítettebb időszakban is megfelelő kárenyhítést tud juttatni az érintetteknek. Erre figyelemmel a javaslat kiveszi a pénzügyi alaphoz év végén esetleg meglévő pénzmaradvány feletti szabad rendelkezés lehetőségét az általános költségvetési szabályozás keretei közül. Nem engedhető meg ugyanis olyan helyzet kialakulása, miszerint a legalább 50%-ban a termelői befizetésekből keletkező, és évek alatt felhalmozódó pénzügyi többletet általános költségvetési célokra használjanak fel, majd egy jelentősebb anyagi hatással járó természeti katasztrófa, vagy más káreseménykor pénzügyi hiányra való hivatkozással korlátoznák a kifizetéseket.

A javaslat értelmében a mezőgazdasági termelők által évenként befizetett összes kárenyhítési hozzájárulás és az ehhez kapcsolódó kötelező állami befizetés összegének legfeljebb négy százaléka használható fel a kárenyhítési rendszer működtetésével kapcsolatos adminisztrációs feladatokra. Ebből a forrásból lehet – ha csak részben is – finanszírozni többek a biztosítók által az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) részére adott információk feldolgozását, a mezőgazdasági biztosítási piac folyamatos elemzését és az államilag támogatott konstrukciókkal kapcsolatos fejlesztési feladatok ellátását, az MVH többletfeladataival járó költségeket, a kármegállapító szervek ügyfélszolgálati tevékenységét, az Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ) kárenyhítési rendszer működtetésével kapcsolatos, valamint a Földmérési és Távérzékelési Intézet (FÖMI) termésbecslési tevékenységét.

A 8. §-hoz

A javaslat 8. §-a a mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás pénzügyi kereteit rendezi. A közösségi joganyaggal összhangban ezen célra döntően közösségi pénzügyi források biztosítják a szükséges pénzeszközt, amelyhez a nemzeti költségvetési forrásból biztosított összeg, 25% erejéig kötelező társfinanszírozásként, e fölött többletforrásként jöhet szóba.

A 9. §-hoz

A javaslat 9. §-a lehetőséget biztosít a Kormánynak arra, hogy különleges esetekben, külön források felhasználásával, de a jelen törvény rendelkezéseivel összhangban támogatásokat folyósítson az érintett termelői körnek. Miután a kárenyhítési mechanizmus zárt rendszer, melynek forrásai az abban résztvevők számára védettek, ezért az általános rendszertől mindenképpen el kell választani annak a helyzetnek a kezelését, amely katasztrófa körülmények esetén állhat fenn. A javaslat az így kialakult különleges helyzetek kezelésének jogi kereteit teremti meg.

A 10. §-hoz

A javaslat 10. §-a a kárenyhítési hozzájárulás mértékét attól függően állapítja meg, hogy a mezőgazdasági termelő milyen mezőgazdasági tevékenységet végez. Azon területek után, amely a javaslatban szereplő felsorolásban nem szerepel (pl. gyepek, erdők) kárenyhítési hozzájárulás fizetési kötelezettség sem keletkezik, viszont az ilyen hasznosítású területeket esetleg ért természeti okokra visszavezethető károsodás után sem vehető igénybe kárenyhítő juttatás. A szántóföldi zöldségfélék termesztésére szolgáló területek külön kezelését az teszi indokolttá, hogy az ott megtermelt termékek esetében jelentős az élőmunka ráfordítás és az így létrehozott termelési érték.

A javaslat ezen túlmenően a kárenyhítési hozzájárulás megfizetésével kapcsolatos technikai szabályokat állapít meg.

A 11. §-hoz

A javaslat 11. §-a a kárenyhítő juttatás igénybevételi feltételeit állapítja meg. Az (1) bekezdésében felsorolt – közösségi jogi aktusokból levezethető - feltételeknek együttesen kell megfelelni. Ezek szerint a termelő csak akkor lehet jogosult kárenyhítő juttatásra, ha a művelése alatt álló területet

- 1) kedvezőtlen időjárási jelenség sújtja,
- 2) ennek következtében a naturáliákban mért hozama legalább 30%-kal elmarad az elmúlt 3 év átlagából képzett referenciaértéktől, és
- 3) az időjárási esemény következtében ekképp elszenvedett hozamcsökkenés eredményeként a gazdaság éves jövedelme legalább 30%-kal elmarad az elmúlt 3 év átlagából képzett referenciaértéktől

Az imént felsorolt események bekövetkeztéről az agrárkár megállapító szerv hatósági bizonyítványt állít ki. Amennyiben az iménti eseményláncnak csak egyes elemei következnek be, vagy az elemek között ok-okozati viszony nem áll fenn (pl.: a 30%-os termés csökkenés bekövetkezett, de az nem időjárási esemény, hanem pl. vadkár okozta),

úgy a termelő a károsodás mértékétől függetlenül kárenyhítő juttatásban nem részesülhet.

A javaslat a belvizes területek utáni kárenyhítő juttatás igénybevételi lehetősége előtt állít fel korlátokat. A belvíz ugyanis olyan káresemény, amely ellen a védekezés technikailag megoldható. Azokon a területeken viszont, amelyek rendszeresen belvíznek vannak kitéve, és a védekezés sem oldható meg, indokolt olyan ösztönző mechanizmus beépítése a szabályozási rendszerbe, amely szerint a termelő e területeken ne folytasson olyan mezőgazdasági tevékenységet, amely a belvíz miatti károsodásnak ki van téve.

A javaslat – a közösségi szabályozással összhangban – a kifizethető kárenyhítő juttatás korlátozásával kívánja ösztönözni a mezőgazdasági termelőket arra, hogy az időjárási kockázatokat minél szélesebb körben osszák meg, melynek egyik támogatott útja a mezőgazdasági biztosítás. Ennek értelmében a termelő a számára megállapítható kárenyhítő juttatás mindössze felére jogosult, amennyiben nem rendelkezik a várható jövedelmének legalább 50%-át lefedő mezőgazdasági biztosítással.

A 12. §-hoz

A javaslat 12. §-a a kárenyhítő juttatás megállapításával összefüggő – alapvetően uniós jogszabályi kötelezettségeket beemelő – technikai szabályokat tartalmaz.

Mindezek értelmében a gazdálkodó a mezőgazdasági káresemények következtében kiesett jövedelem legfeljebb 80%-ának megtérítéséhez vehet igénybe központi forrásokat. Mindez azt jelenti, hogy:

- a) kárenyhítési juttatással legfeljebb a kiesett jövedelem 80%-a téríthető meg,
- b) amennyiben a gazdálkodó a kárenyhítési juttatások mellett egyéb kárkompenzációt is igénybe vesz (biztosítási kifizetés, haszonbér mérséklés) úgy ezek együttes összege nem haladhatja meg a kiesés 80%-át,
- c) amennyiben a különböző jogcímenek kapott kártérítések összege a kiesés 80%-át meghaladná, úgy a kárenyhítő juttatás összegét a 80%-ot meghaladó résszel csökkenteni kell,
- d) ha a biztosítási kifizetések, a haszonbér-mérséklés értéke és egyéb, a károk kompenzálásához kapcsolódó kifizetések együttes összege eléri vagy meghaladja a kiesés 80%-át, úgy kárenyhítő juttatás nem vehető igénybe.

Ez a szakasz ülteti gyakorlatba a törvény azon rendelkezését, amely kimondja, hogy a kockázat viselésében a termelőnek is részt kell vállalnia. Természetesen a piaci alapon kötött mezőgazdasági biztosítások vállalhatják a termelő teljes kárának megtérítését is, a törvény e tekintetben nem tartalmaz korlátozó intézkedéseket.

Amennyiben adott évben nem áll rendelkezésre elegendő forrás úgy nem a beérkezés sorrendje alapján, hanem a kockázatközösség létrejöttének alapelveit szem előtt tartva, a mezőgazdasági kockázatok közös viselésének jegyében, arányos visszaosztással kerül meghatározásra a termelőknek járó kárenyhítési juttatás összege.

Az árvíz és az aszály kapcsán külön kitételeket tartalmaz a törvény. Aszály esetében, annak összetettsége tekintettel, csak a külön vizsgálatot követő, esetleges miniszteri jóváhagyás esetén fizethető kárenyhítő juttatás.

Az árvíz a Bizottság értelmezésében katasztrófakárnak minősül, így árvíz által okozott károkhoz kapcsolódó kompenzáció csak a Bizottság eseti engedélyével lehetséges.

A 13. §-hoz

A javaslat 13. §-a a kárenyhítő juttatás igénybevételével kapcsolatos eljárási szabályokat tartalmaz. Az agrár-kárenyhítési rendszer működtetése alapvetően két szervezet hatékony együttműködést feltételezi: a kármegállapítással összefüggő feladatokat ellátó megyei kormányhivatalok illetékes igazgatóságát, valamint a kárenyhítéssel kapcsolatos jogosultsági feltételek megállapításáért felelős kárenyhítési szervét, mely utóbbi feladatokat a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) látja el. E szervek kijelöléséről kormányrendeletek kerülnek kihirdetésre. Az erről szóló felhatalmazást a javaslat tartalmazza.

Az érintett szervek által lefolytatandó eljárási szabályok egységesítését az indokolja, hogy a nagy számban jelentkező kárenyhítési igényeket is el lehessen bírálni a javaslatban írt törvényi határidőkön belül.

Ezen szakaszban külön nevesítésre került, hogy az agrárkár enyhítés eljárás során az eljárási tv. mely fejezeti alkalmazandóak.

A 14. §-hoz

A javaslat 14. §-a értelmében az agrárkár-megállapító szerv kérelemre hatósági bizonyítványt állít ki a mezőgazdasági káreseményekről és az ehhez kapcsolódó tényekről, körülményekről. Ezen igazolásokból állapítható meg az esemény és a kár közötti ok-okozati összefüggés is.

Közösségi jogszabályok alapján a tagállam hivatalos úton köteles tanúsítani a károkat kiváltó időjárási események bekövetkeztét. Ennek érdekében az Országos Meteorológiai Szolgálat egy online agrometeorológiai alkalmazást fejleszt, melynek segítségével összegyűjti és adatbankjában regisztrálja a károk esetleges kiváltására képes időjárási jelenségek bekövetkeztét.

A hatósági bizonyítvány kiállítása kulcseleme a javaslatnak. Az abban szereplő megállapítások képezik a későbbiekben nem csak a kárenyhítéssel, hanem pl. a haszonbérleti díj mérséklésével összefüggésben megindult eljárásoknak az alapját is. Új eleme a javaslatnak, miszerint ha ugyanarról a káreseményről az agrárkár-megállapító szerv és a biztosító kárbecslője is állítana ki igazolást, felesleges többletköltségek elkerülése érdekében ezen eseményekről az eljáró hatóság a kárbecslő által kiállított igazolás alapján állítja ki a hatósági bizonyítványt. A javaslat a MePAR kötelező alkalmazásával is biztosítja, hogy a különböző kárfelmérések egységes területi rendszerben kerüljenek felvételre, ami a rendszer átláthatóságát, megbízhatóságát nagyban elősegíti.

Az eljárás gyorsítása érdekében az agrárkár-megállapító szerv az általa kiállított hatósági bizonyítványt a kárenyhítő juttatás iránti kérelemmel együtt a tárgyévet követő év január

15-éig beérkezőleg küldi meg az agrárkár-enyhítési szervhez. Ezt követően mintegy 2,5 hónap áll az agrárkár-megállapító szerv rendelkezésére, hogy a dokumentumok alapján a szükséges eljárásokat lefolytassa.

A javaslat szerint sajátosan alakulnak az ügyfél költségviselési szabályai. Amennyiben az ügyfél számára elegendő, hogy évente egy alkalommal állítsanak ki igazolásként hatósági bizonyítványt az őt ért káreseményről, valamint annak hatásairól, akkor ez az eljárás tárgyi illetékmentes. Abban az esetben, ha az ügyfél minden egyes káresemény külön-külön igazolás kiállítását kéri az agrárkár-megállapító szervtől, az jogi értelemben külön eljárásnak minősül, ennek többlet költségeit igazgatási szolgáltatási díj formájában meg kell fizetnie. Ez a megoldás összhangot kíván teremteni az ügyfelet megillető jogos igények kielégítése és az ésszerűen megszervezett hatósági, közigazgatási tevékenység között. Más megközelítésben: a díjfizetés szabályin keresztül is ösztönözni kell az ügyfeleket arra, hogy a hatóság eljárását csak a legszükségesebb esetben vegyék igénybe. Nem minősül külön eljárásnak a hozamérték csökkenés mértékének rögzítése nélkül, csupán a hozamcsökkenés tényének és mértékének megállapításával kiállított hatósági bizonyítvány, melyet az ügyfél a haszonbér-mérséklés iránti igényének alátámasztására használhat fel.

A 15. §-hoz

A javaslat 15. §-a a kárenyhítő juttatás kifizetésével összefüggő pénzügyi, technikai rendelkezéseket tartalmazza. Az eljárás jelentős egyszerűsítését eredményezheti a javaslat azon rendelkezése, miszerint az agrárkár-enyhítési szerv (MVH) alapvetően a rendelkezésére álló dokumentumok alapján dönt. Ennek alapját az agrárkár-megállapító szerv, illetve a biztosítók helyszíni kárfelmérése és az ott felvett dokumentumok jelentik.

A 16. §-hoz

A javaslat 16. §-a az agrárkár-enyhítési rendszer második pillérének, a mezőgazdasági biztosítások díjához nyújtott támogatások igénybevételének törvényi alapjait teremti meg. A javaslat értelmében csak olyan mezőgazdasági biztosítás díjához vehető a jövőben igénybe támogatás, amelynél a biztosító által alkalmazott mezőgazdasági biztosítási szerződéses feltételek összhangban vannak a törvényben, valamint a miniszter által rendeletben meghatározott szakmai feltételekkel. Annak érdekében, hogy a kérelmek elbírálását gyorsítani lehessen, a javaslat lehetővé teszi, hogy a biztosítók az általuk alkalmazott mezőgazdasági biztosítási szerződéseikben rögzített feltételeket előzetesen a miniszterrel jóváhagyassák. Ez a jóváhagyás arra szorítkozik, hogy kimondja, hogy a bemutatott szerződés a közösségi és hazai jogszabályok előírásainak megfelel, így formai hibákra hivatkozva nem utasítható el az ennek alapján benyújtott támogatási igény. Ez a felülvizsgálat semmilyen más szerv jogkörét nem veszi el, mivel csak annak a vizsgálatára terjedhet ki, hogy a szerződés tartalmaz-e olyan kitételeket, amelyek ellentétesek a törvényben, vagy a miniszteri rendeletben meghatározottakkal. A biztosítók számára ez nem kötelezettség, hanem csak lehetőség. Amennyiben élnek ezzel, akkor a törvény garanciát ad arra vonatkozóan, hogy a szerződés nem megfelelő volta miatt a biztosítottnak járó díjtámogatás kifizetése nem tagadható meg. Amennyiben a biztosító ezzel a kedvezményvel nem él, akkor az agrárkár-megállapító szerv a támogatási kérelem elbírálásával egyidejűleg esetileg fogja elbírálni a szerződés jogszabálynak való megfelelését.

A 17. §-hoz

A javaslat 17. §-a a törvény hatálya alá tartozó biztosítók kötelező adatszolgáltatására állapít meg rendelkezéseket. Ezen adatok az érintett hatóságok (agrárkár-megállapító szerv, agrárkár-enyhítő szerv) általi eljárások zavartalan lebonyolításához szükségesek. Az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) részére történő adatátadásnál garanciális szabály, hogy e szervezet a részére megküldött biztosítási adatokat csak gazdasági elemzés céljából kezelheti.

A biztosítókat az adatszolgáltatási kötelezettség csak azon mezőgazdasági biztosítási szerződéssel rendelkező biztosítottakkal összefüggésben terheli, amely esetben díjtámogatást vesznek igénybe. A jelzett körbe nem tartozó adatokat a biztosító továbbra is biztosítási titokként kezeli.

A 18. §-hoz

A javaslat 18. §-a a mezőgazdasági időjárási kockázatkezelési adatbázis felállításáról rendelkezik. Az adatbázis egyrészt a kárenyhítési rendszerrel kapcsolatos szabályozási és ellenőrzési tevékenység végzéséhez szolgáltat adatokat, másrészt egyedi azonosításra alkalmas adatot is szolgáltathat bíróság vagy más hatóság megkeresésére, amennyiben a folyamatban levő eljárásban a döntés meghozatalához ez szükséges, és e körülményről a megkereső bíróság vagy más hatóság nyilatkozik.

A 19. §-hoz

A javaslat 19. §-a a közérdekből nyilvános adatok körét állapítja meg. Ezen adatok nyilvánossága is hozzájárul a kárenyhítési rendszer átlátható működtetéséhez.

A 20. §-hoz

A javaslat 20. §-a értelmében a III. fejezet rendelkezéseit az elháríthatatlan külső ok (vis maior) miatti káreseményekkel összefüggő polgári jogi jogviszonyokban kell alkalmazni. A javaslat e jogviszonyok sajátosságaira is figyelemmel diszpozitív hatályú rendelkezéseket tartalmaz. A III. fejezetben foglalt rendelkezések egységes rendszerbe foglalják a korábban e tárgykorban alkotott jogszabályi rendelkezéseket.

A 21. §-hoz

A javaslat 21. §-a – az egységes szabályozási struktúra érdekében – lényegében megismétli az agrárpiaci rendtartásról szóló törvény 2010 decemberében elfogadott kiegészítését. A javaslat azonban új elemként a biztosítéknyújtásra is kiterjeszti a semmisséget. A mezőgazdasági termelőt csak azon maga termelte mezőgazdasági termés átadására lehet kötelezni, amely ténylegesen is megtermett. Semmilyen jogi eszköz alkalmazása nem megengedhető arra az esetre, amikor a termelő az igazoltan meg nem termett mezőgazdasági termés harmadik személytől való kötelező beszerzésére, vagy bármilyen más formában történő pótlására vállaljon kötelezettséget. Az ilyen tartalmú szerződéses kikötések döntően olyan esetekben fordulnak elő, amikor az egyik szerződő fél a mezőgazdasági termelővel szembeni gazdasági érdekérvényesítő képessége jelentősen meghaladja a termelőét. Ezen törvényi korlátoknak mindaddig fenn kell maradniuk, amíg a mezőgazdasági termények piacán a piaci résztvevők közötti kiegyensúlyozott

érdekérvényesítő mechanizmusok ki nem alakulnak. Ilyen átmeneti helyzetben a jogalkotó felelőssége, hogy a közérdek érvényesülése érdekében a közhatalom eszközével éljen, és megalkossa a szükséges jogszabályokat.

A 22. §-hoz

A javaslat 22. §-a a haszonbérbe adó és a haszonbérelő közötti kármegosztás általános kereteit állapítja meg azzal, hogy a részletes szabályokat a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény tartalmazza. A javaslat záró rendelkezései tartalmazzák a földtörvény szükséges módosítását. Az új szabályok már a javaslat által bevezetni kívánt kárenyhítési szabályoknak megfelelően kerülnek kialakításra.

A 23. §-hoz

A javaslat 23. §-ában szereplő szöveg kiváltja a földadóról szóló 1991. évi LXXIX. törvény még hatályban maradt, de idejétmúlt, és a gyakorlatban már csak kivételesen alkalmazott rendelkezését. Az új szabályozás már az egységes mezőgazdasági kockázatkezelési rendszerbe illeszkedő rendelkezéseket tartalmaz.

A 24–31. §-hoz

A javaslat 24–30. §-a hatályba léptető, felhatalmazó és átmeneti rendelkezéseket tartalmazza.

A javaslat 28. §-a módosítja a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvényt. A módosítást a javaslatban szereplő új kárenyhítési rendszerrel való összhang megteremtése teszi indokolttá. A módosítás értelmében a haszonbérleti díjkedvezmény csak azokat a haszonbérlelőket illetné meg, akik a piaci mértékű haszonbérleti díjat egyébként megfizetik. Ennek eldöntése mindig az adott haszonbérleti szerződéses jogviszony keretei között értelmezhető. A javaslat nem kíván kettős kedvezményt nyújtani azon haszonbérlelők számára, akik egyébként nem fizetik meg a helyben szokásos mértékű haszonbérleti díjat.

A 30. § a Bizottságnak bejelentett, és a top up támogatásokat 2012-től kezdődően részben felváltó szarvasmarhára és juhra kidolgozott szerkezetátalakítási program végrehajtásához szükséges törvényi szabályokat állapítja meg hasonlóan a már jelenleg is működő zöldség-gyümölcs és dohány szerkezetátalakítási programhoz.